

14 Werk & Geld

Roos Wouters, voorzitter van de stichting Het Nieuwe Werken Werkt, vindt dat het anders moet op de werkvloer in Nederland. 'Het Nieuwe Werken' is volgens haar de oplossing voor de knellende rolpatronen.

Door STEF VERHOEVEN

Een half uurtje na het interview verstuurt Roos Wouters een tweet: Heeft interview aan #NRC gegeven over #carrierbitchesenpapadagen straks naar #trafficroadio op RAI werk nu op terras #HNW op zijn best.

De principes achter HNW, de afkorting van Het Nieuwe Werken, zijn op haar lijf geschreven: zelf bepalen waar en wanneer je werkt. Het gevoel 'dat het werk altijd doorgaat' neemt ze graag voor lief. In haar nieuwe boek *Carrièrebitches en papadagen* schrijft ze: „Liever in verwarring achter de laptop in Frankrijk dan aan het lijntje in een organogram.”

Wouters noemt zichzelf een activiste. Met haar columns, lezingen en boeken wil ze bijdragen aan het 'Bruto Nationaal Geluk'. In haar eerste boek, *Fuck! Ik ben een feminist*, zette ze zich fel af tegen conservatieve feministen als Cisca Dresselhuys en Heleen Mees, 'mannen in mantelpakken' volgens Wouters. Ze hield een pleidooi voor het feMANisme, niet tegen maar mét mannen. Compleet met manifest. Het leverde haar onder andere een column op in de vernieuwde Opzij, waar ze onlangs, teleurgesteld, een punt achter zette. „Eigenlijk ben ik geen stap verder gekomen in de discussie over emancipatie”, zegt ze nu. „Wat doet het er toe hoeveel vrouwen naar de top willen of mannen echt meer zorgtaken op zich nemen? Het gaat er om dat zij die dat willen dat ook kunnen.”

In haar nieuwe boek omhelst ze de principes van het nieuwe werken. Via ontmoetingen met onder andere Hedy d'Ancona, Alexander Rinnooy Kan en Agnes Jongerius zoekt ze naar een antwoord op de vraag: hoe maken we de arbeidsmarkt aantrekkelijk voor de nieuwe generaties?

U heeft er een nogal persoonlijk boek van gemaakt.

„Dat is de enige manier waarop ik kan vertellen wat ik te zeggen heb. Ik neem de lezer het liefst mee in mijn persoonlijke zoektocht en ik wil mijn stem laten horen. Ik was na de zware bevalling van mijn tweede kind letterlijk mijn stem kwijt. Een dooien-ge ervaring. Ik leefde tien weken lang in een zeepbel en deed niet meer mee. Toen ik mijn stem weer terug had, dacht ik: nu zal ik 'm gebruiken ook. Ik ben niet gelovig maar het was een haast religieus besluit. De kiem van mijn boek ligt ook in een persoonlijke ervaring. Ik wilde na mijn zwangerschap laten zien dat ik als moderne supervrouw met twee kinderen de draad bij mijn werkgever, AT5, weer kon oppikken. Ik maakte promotie in een ambitieus interviewprogramma in het jaar dat Theo van Gogh werd vermoord. Een hectische tijd. Ik werd drie dagen betaald maar werkte er vijf.”

En op een dag vergat u uw kind van school te halen.

„Dat was voor mij een absoluut dieptepunt. Toen ik eenmaal overspannen naast mijn kinderen in de zandbak zat, dacht ik: wie heeft ooit bedacht dat ik al die ballen in de lucht moet houden? Ik had last van 'murbation', grapte mijn arbo-arts. Ik moest minder moeten. Maar wat had ik te kiezen? Had ik mijn baan dan moeten opzeggen? Ik had een crèche, woonde dichtbij mijn werk, werkte officieel drie dagen en stelde heel la-

ge eisen aan mijn inkomen. Ideale omstandigheden om te genieten van mijn werk én mijn kinderen. Als iemand als Elma Drayer dat wegzet als gedrag van verwende prinsesjes, dan is me dat te gemakkelijk. Ik snap best dat je rigoureuze keuzes moet maken als je op de Olympische Spelen wilt schitteren, maar je hoeft ook niet onder het niveau van de parttime regiodivisie weggezet te worden. Daar pas ik voor.”

Elma Drayer bedoelt te zeggen: niet zeuren! Schouders eronder en ga voor uw ambities.

„Het probleem is dat te veel vrouwen die voor hun ambities gaan, onderweg afhaken. Die stimuleer je echt niet door ze verwende prinsesjes te noemen. Of een man als Wouter Bos, die uit de politiek stapt om meer tijd voor zijn gezin te maken, weg te zetten als een 'watje'. Hij is de eerste geweest op topniveau die het heeft aangedurfd om zijn vrouw en kinderen als reden aan te voeren uit de politiek te stappen. En dat heeft hij geweten! Kiest een man voor zijn gezin dan wordt dat totaal gewantrouwd in dit land.”

In uw boek brengt u 'Het Nieuwe Werken' als de toverformule voor die knellende rolpatronen.

„Geen toverformule maar wel de meest praktische oplossing die het minst kost en veel oplevert. Eerst dacht ik dat het nieuwe werken vooral technologisch geklets was, maar ik heb ontdekt dat het de oplossing voor dilemma's is waar ik in die vrouwenclubjes almaar niet uit kwam.”

Hoe 'nieuw' is dat nieuwe werken? Ik heb het gevoel dat uw boek nogal laat komt.

„Er is al veel geschreven en gezegd over dit onderwerp. Maar waar het idee nu in blijft hangen is dat het alleen geschikt zou zijn voor hoog opgeleide slimmerikjes bij Microsoft of Interpolis, die in hippe kantoren met hun rolkoffertje en laptops neerstrijken op het moment dat het hun past. Maar de principes van je eigen werk flexibel indelen kunnen veel breder worden toegepast. Neem de digitale pen waar sommige thuiszorgbureaus al mee werken en die veel administratieve rompslomp bespaart. We reduceren in arbeidsprocessen mensen vaak tot uitvoerders van minitaakjes in een systeem. Die vorm van efficiency past niet meer in deze tijd. Geef mensen meer verantwoordelijkheid en vrijheid om te doen waar ze goed in zijn en het resultaat, evenals het werkplezier, schiet met sprongen omhoog. Daar is nog weinig aandacht voor.”

U toont zich nogal ongeduldig in uw boek. Gaat het niet snel genoeg?

„Ook als het om het nieuwe werken gaat stuit je op een muur van oude bureaucratie. Arboregeltjes, wetjes, formulieren, prikklokken en cao's. Overheid en bedrijfsleven moeten erkennen dat de wereld in een hoog tempo verandert. Aantrekkelijk werkgeverschap moet ervoor zorgen dat we straks niet met een enorm tekort aan arbeidskrachten zitten. In 2040 wordt er binnen de Europese Unie een tekort op de arbeidsmarkt van 24 miljoen mensen verwacht. Maar als vrouwen op dezelfde manier inzetbaar zouden zijn als mannen, zou dat nog maar 3 miljoen zijn.

En vrouwen geven aan bereid te zijn meer te gaan werken als ze meer flexibiliteit krijgen.

„Ik schrok vooral toen ik (SER-voorzitter, red.) Alexander Rinnooy Kan sprak. Hij zag wel de voordelen van het nieuwe werken maar wees vooral op de behoefte aan stabiliteit en herkenbaarheid van bedrijven. Daarin stelde hij mij teleur en dat heb ik ook opgeschreven in een column. Een dag later hing hij boos aan de telefoon.

„Ik benader dit onderwerp als een activist, Rinnooy Kan als bruggenbouwer. Ik schop en hij sust, maar samen komen we wel verder. Er ligt nu een positief advies van de Sociaal-Economische Raad waarin veel aan-

dacht is voor de voordelen van het nieuwe werken.”

Ook de 'controlebeluste' manager moet het in uw boek ontgelden. U schrijft: ik heb werkelijk nog nooit gewerkt voor iemand die me het gevoel gaf dat die het beste met mij als persoon voor had. Is het echt zo erg?

„Bij de Raad voor de Volksgezondheid en Zorg liep mijn manager als een cipier met zijn handen op zijn rug langs de bureaus. Thuiswerken schafte hij af. 'Het zou toch zonde zijn', zei hij, 'als de directeur-generaal langskomt en zoveel lege plekken in dit dure kantoor zou zien?' Het is de angst van het management

dat de professionaliteit van mensen tekortdoet. Het nieuwe werken vraagt om echt leiderschap, gebaseerd op vertrouwen in je mensen.”

Volgens mij laat u zich niet erg eenvoudig managen.

„Dat ziet u goed. Ik ben opgevoed met het idee: zorg voor zo min mogelijk mensen onder je en zo min mogelijk mensen boven je. Ik ben absoluut ongeschikt om in een hiërarchische organisatie te functioneren.”

Het nieuwe werken lijkt vooral te passen bij de zelfredzame werknemers. Is het daarmee elitair?

„Nee, juist niet. Buschauffeurs zullen heus niet vragen of ze meer

'Ik benader dit onderwerp als een activist, Rinnooy Kan als bruggenbouwer'

Roos Wouters werkt vaak in haar luie stoel in het Vondelpark in Amsterdam. Foto Bram Budel

'thuis' kunnen werken maar ze zijn wel prima in staat om zelf te roosteren, zo blijkt uit de praktijk. Die rek is bij heel veel beroepsgroepen te vinden. Minder verslaglegging, minder controle, meer zelfstandigheid en zelfsturing.

„De ene werknemer heeft misschien meer sturing nodig dan de andere maar een goed coachende manager kan daar mee omgaan. Mijn definitie van het nieuwe werken is het antwoord op de vraag: vertrouwt mijn direct leidinggevende erop dat ik mijn werk goed doe, ook als hij me niet ziet? Is het antwoord 'nee', dan doe je, ondanks je wellicht hippe kantoor met flexplekken, niet aan het nieuwe werken.”

Heeft u zelf inmiddels de ideale balans gevonden tussen privé en werk?

„Balans is een moeilijk begrip bij iemand die maar twee knoppen heeft: 'aan' of 'uit'. 'Aan' betekent: driehonderd procent inzet voor iets waar ik in geloof. Dat is op dit moment mijn stichting Het Nieuwe Werken Werkt en de officiële certificaten die we kunnen toekennen aan goede werkgevers.

„Maar verder blijft mijn leven een permanente worsteling tussen ambitie en schuldgevoel.”

➤ Meer informatie op www.hetnieuwewerkenwerkt.nl

'Ik ben ongeschikt om in een hiërarchische organisatie te functioneren.'